

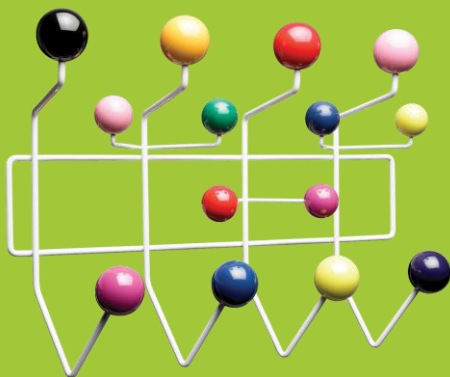
HIVA

ONDERZOEKSINSTITUUT VOOR ARBEID EN SAMENLEVING

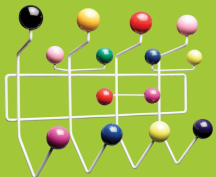
K.U. LEUVEN

Transitie naar een koolstofarme samenleving tegen 2050: uitdagingen voor de arbeidsmarkt

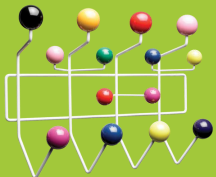
Jaarforum van de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling – 20 november 2012

- Context en doelstellingen
- Impact op tewerkstelling: kwantitatieve projecties/prognoses
- Impact op tewerkstelling: inhoud van jobs en competenties
- Aandacht voor transitievaardigheden
- Aanbevelingen

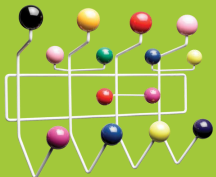
- Context en doelstellingen
- Impact op tewerkstelling: kwantitatieve projecties/prognoses
- Impact op tewerkstelling: inhoud van jobs en competenties
- Aandacht voor transitievaardigheden
- Aanbevelingen

Context van de studie

EU doelstelling: 80 à 95% minder uitstoot van broeikasgasemissies tegen 2050 t.o.v. 1990

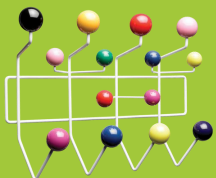
- een grondige omwenteling van huidige productie- en consumptiepatronen zal noodzakelijk zijn;
- kansen en risico's op het vlak van *tewerkstelling*;
- uitkomst van de transitie is variabel: kansen benutten en risico's managen;
- omvang en aard van de uitdagingen verschilt voor bepaalde groepen/spelers (sectoren, bedrijven (KMO's), werknemers,...) en regio's;
- De juiste competenties dienen aanwezig te zijn op de arbeidsmarkt.

Doelstelling van de studie

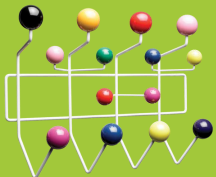
Onderzoek in opdracht van Directoraat-generaal Leefmilieu, FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, Dienst klimaatverandering

- in kaart brengen van
 - de *uitdagingen* inzake tewerkstelling en vorming
 - de *strategieën, beleidslijnen en initiatieven* inzake tewerkstelling en vorming (specifiek voortgezette beroepsopleiding): stand van zaken
 - algemeen en voor een selectie van *sectoren* (bouw, energie, transport en logistiek, landbouw)
- formuleren van *aanbevelingen*: inspiratie voor concrete initiatieven en beleidsmaatregelen (met aandacht voor de specifieke uitdagingen voor KMO's)

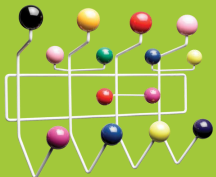
Overzicht

- Context en doelstellingen
- Impact op tewerkstelling: kwantitatieve projecties/prognoses
- Impact op tewerkstelling: inhoud van jobs en competenties
- Aandacht voor transitievaardigheden
- Aanbevelingen

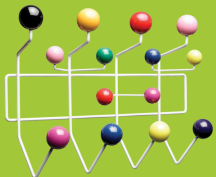
Uitdagingen op vlak van tewerkstelling

- Diagnose Roadmap 2050 voor België:
Vandaag is het nog niet duidelijk wie welke inspanningen onder welke voorwaarden dient te leveren (of gaat leveren) en tegen wanneer, om de vooropgestelde doelen te bereiken
- Impact kan verwacht worden op:
 - aantal jobs
 - inhoud van jobs

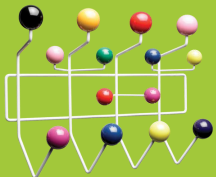
Uitdagingen op vlak van tewerkstelling

- Directe impact op aantal jobs door:
 - creatie van nieuwe jobs;
 - verschuiving van jobs binnen sectoren;
 - verdwijnen van bepaalde jobs of (deel)sectoren.
- Impact op aantal jobs verschilt:
 - naar sector;
 - naar regio;
 - in de tijd.

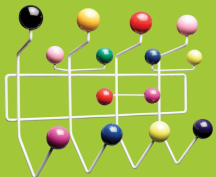
Uitdagingen op vlak van tewerkstelling

- Projecties kwantitatieve impact op werkgelegenheid:
 - Europa: voorbeeld impactanalyse Europese Commissie (25% tegen 2020, 40% tegen 2030):
 - Verschillende scenario's om broeikasgasemissiereductie te bereiken, onder verschillende voorwaarden en in veranderende context
 - Impact op totale werkgelegenheid 2020-2030 van licht negatief tot licht positief (afh. van scenario): *geen grote impact*
 - *België*: impact 30% broeikasgasemissiereductie tegen 2020 (federaal planbureau 2010): impact van 10% extra tegen 2020
 - Positief effect op de werkgelegenheid mits o.a. lastenverlaging op arbeid en belastinghervorming, anders mogelijk negatief effect

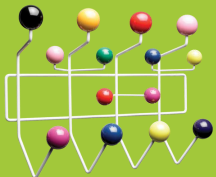
Uitdagingen op vlak van tewerkstelling

- Projecties kwantitatieve impact op werkgelegenheid:
 - Kwantitatieve projecties moeilijk, veel scenario's mogelijk, context is van zeer groot belang.
 - Impact op werkgelegenheid hangt af van talloze beslissingen, over meer dan enkel milieu- en klimaatmaterie, die worden genomen door spelers in zowel België, de EU als daarbuiten

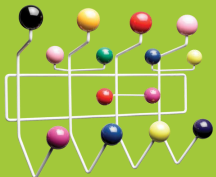
Overzicht

- Context en doelstellingen
- Impact op tewerkstelling: kwantitatieve projecties/prognoses
- **Impact op tewerkstelling: inhoud van jobs en competenties**
- Aandacht voor transitievaardigheden
- Aanbevelingen

Uitdagingen op vlak van tewerkstelling

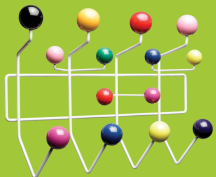
- Impact inhoud van jobs :
 - nieuwe groene jobs en vergroende jobs
-> dus ook op de kwaliteit van de jobs en de vereiste vaardigheden
- Welke impact? Afhankelijk van veel factoren
 - Regelgeving
 - Context
 - Technologie en innovatie
 - Nieuwe markten, nieuwe producten, nieuw consumptiegedrag
 - ...
- Welke competenties?
 - Nu al te beantwoorden?
 - Nu al acties?

Uitdagingen op vlak van tewerkstelling

Welke competenties?

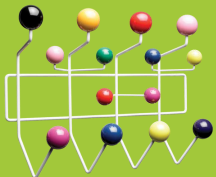
- Vaststellingen uit Europees onderzoek:
 - Huidige knelpunten remmen nu reeds transitie af
 - Prognose:
 - technische competenties en beroepen (zoals wiskundigen, ingenieurs, technische en wetenschappelijke beroepen)
 - andere generieke vaardigheden (samenwerking, ondernemerschap, ontwikkeling, management, leiderschap, planning, communicatie,...) en kennis van (milieugerelateerde) wet- en regelgeving
 - bijkomende ‘groene’ vaardigheden in iedere job

Uitdagingen op vlak van tewerkstelling

Welke competenties?

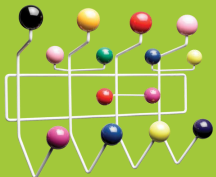
- Vaststellingen uit Europees onderzoek (vervolg):
 - Prognoses blijven een uitdaging
 - Korte en middellange termijn
 - Bestaande methodes (indien aanwezig) dienen aangepast te worden en dit vraagt tijd
 - Vaak kwalitatief, vaak sectorgebonden
 - Nood aan meer globaal systeem

Uitdagingen op vlak van tewerkstelling

Welke competenties?

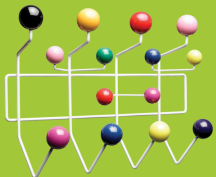
- België:
 - Geen globaal systeem
 - Huidige (vergroende) competenties
 - Competentieprofielen -> Competent/Service Francophone des Métiers et des Qualifications -> basis voor opleidingsmodules
 - Toekomstige noden: sectorinitiatieven + project VLAMT

Uitdagingen op vlak van tewerkstelling

Welke competenties?

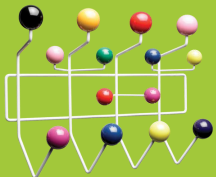
- Sectorinitiatieven: voorbeeld Bouwsector
 - Gebouwenpark verantwoordelijk voor groot deel van energiegebonden emissie
 - milieuvriendelijke en energie-efficiënte nieuwbouw en renovatie
 - ‘Drivers of change’:
 - Regelgeving
 - Fiscale en andere ondersteuningsmaatregelen
 - Energieprijzen
 - ...
- Maar ook via informatiecampagnes en verlenen van advies

Uitdagingen op vlak van tewerkstelling

Welke competenties?

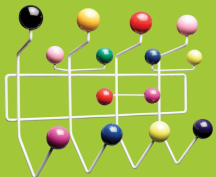
- Sectorinitiatieven: voorbeeld Bouwsector
 - Veranderingen in activiteiten, jobinhoud en competentieprofielen
 - Energiezuinig en milieuvriendelijk bouwen en renoveren
 - Nieuwe jobs, vergroende jobs en anders gaan (samen)werken
 - Gebrek aan juiste competenties kan
 - » groei vertragen
 - » verdere innovatie blijft uit/vertraagt
 - » kostprijs blijft hoog
 - Nood aan initiële maar vnl. aan voortgezette vorming en opleiding

Uitdagingen op vlak van tewerkstelling

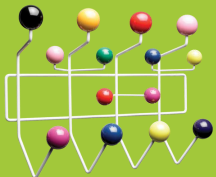
Welke competenties?

- Sectorinitiatieven: voorbeeld Bouwsector
 - Lopende initiatieven bouwsector
 - » Beroepscompetentieprofielen FVB
 - > Competent/Service Francophone des Métiers et des Qualifications -> basis voor opleidingsmodules
 - » ‘Build up skills’-project
 - » Ronde tafel bouwsector (Nieuw industrieel beleid)
 - » ...
 - Opleidingen duurzaam bouwen voor zelfstandigen, werknemers en werkzoekenden
 - » Zowel private als publieke opleidingsverstrekkers
 - » Sectorale opleidinginstituten
 - » Leveranciers
 - » ...

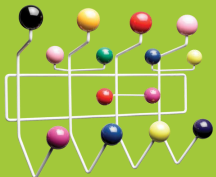
Uitdagingen op vlak van tewerkstelling

- Samengevat:
 - de huidige knelpunten op de arbeidsmarkt bemoeilijken / vertragen nu reeds de transitie naar een groenere economie
 - Impact op werkgelegenheid hangt af van talloze beslissingen (over meer dan enkel milieu- en klimaatmaterie) door spelers in zowel België, de EU en breder
 - Regelgeving en ondersteuningsmaatregelen belangrijke 'driver of change'
 - algemeen is er een gebrek aan kennis en informatie over zowel de kwantitatieve als de kwalitatieve gevolgen van de transitie naar een koolstofarme samenleving op de tewerkstelling;
 - vandaag is het aanbod van vorming en opleiding in verband met de transitie eerder reactief dan proactief;
- Hoe voorbereid zijn?

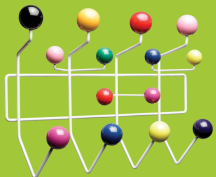
Overzicht

- Context en doelstellingen
- Impact op tewerkstelling: kwantitatieve projecties/prognoses
- Impact op tewerkstelling: inhoud van jobs en competenties
- **Aandacht voor transitievaardigheden**
- Aanbevelingen

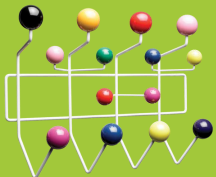
Uitdagingen op vlak van tewerkstelling: transitievaardigheden

- Hoe voorbereid zijn?
Anticiperen op de uitdagingen die de transitie naar een koolstofarme samenleving inhoudt op het vlak van tewerkstelling
 - Inzetten op transitievaardigheden/'core skills'
 - Inzetbaarheid en aanpasbaarheid van medewerkers vergroten
 - Niet alleen werknemers maar ook organisaties dienen zich aan te passen en te innoveren: absorptiecapaciteit en innovatievermogen van organisaties

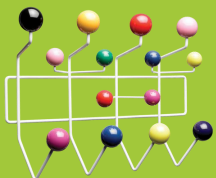
Overzicht

- Context en doelstellingen
- Impact op tewerkstelling: kwantitatieve projecties/prognoses
- Impact op tewerkstelling: inhoud van jobs en competenties
- Aandacht voor transitievaardigheden
- **Conclusies**

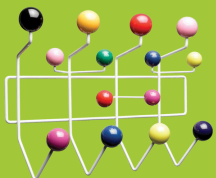
Conclusies

- Impact op werkgelegenheid hangt af van talloze beslissingen (over meer dan enkel milieu- en klimaatmaterie) door spelers in zowel België, de EU als breder;
- Onzekerheid over de precieze doelen, regelgeving en ondersteuning.
 - Sensibilisering is nodig; de sectoren dienen zich bewust te worden van de uitdagingen van de transitie die hen te wachten staan.
 - Regelgeving/ondersteuning belangrijke 'driver of change'.
 - Nood aan (globale) strategie;
- Milieu- en arbeidsmarktbeleid (beleidsdomeinen milieu, werk, onderwijs, economie)
 - > nood aan afstemming, informatie-uitwisseling, sensibilisering en samenwerking
 - > vergroening arbeidsmarktbeleid en arbeidsmarkt-toets milieubeleid

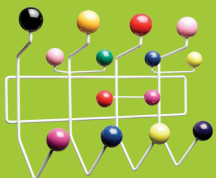
Conclusies

- de huidige knelpunten op de arbeidsmarkt bemoeilijken / vertragen nu reeds de transitie naar een groenere economie
- Welke competenties?
 - Nagaan wat de kwantitatieve en kwalitatieve tewerkstellingseffecten kunnen zijn van vooropgestelde scenario's en doelstellingen
 - Arbeidsmarkt- en competentieprognoses: nood aan een flexibel systeem om veranderende competentienoden systematisch in beeld te brengen
 - meest concrete initiatieven inzake het proactief identificeren van competentienoden en het vergroenen van competenties op sectorniveau (zoals vb. de bouwsector met het build up skills-project);
 - VLAMT-project: systeem om veranderende competentienoden systematisch in beeld te brengen;

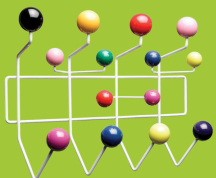
Conclusies

- Voortgezette opleidingen: van reactief naar meer proactief
 - integreer groene vaardigheden in het bestaande opleidingsaanbod;
 - bevorder de samenwerking tussen de betrokken opleidingsactoren;
 - promoot flexibele trajecten, ondersteund door beroeps- en competentieprofielen;
 - ondersteun het sectorale niveau;
 - ondersteun vormingsinspanningen van KMO's;

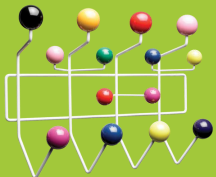
Conclusies

- Mensen op de arbeidsmarkt moeten voorbereid worden op verandering: transitievaardigheden zijn belangrijk;
 - investeer in en stimuleer voortgezette opleiding voor iedereen (LLL) (met aandacht voor transitievaardigheden)
 - Generieke competenties bepalend voor de aanpasbaarheid en inzetbaarheid van mensen;
 - Focus op groene vaardigheden te beperkend;
 - Alle lagen binnen de organisatie moeten overtuigd zijn van de noodzaak van verandering;

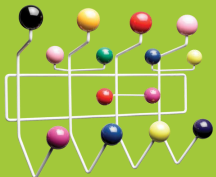
Conclusies

- Ook de mate waarin organisaties in staat zijn om zich aan te passen en te innoveren is cruciaal: belang van de absorptiecapaciteit en innovatievermogen van een onderneming;
- Bevorder de uitwisseling van inzichten en goede praktijken tussen organisaties, sectoren, regio's en lidstaten.

“Like most gardens, Europe’s green economy requires a lot of work.” (Cedefop, policy brief 2012)

Dank u voor uw aandacht

Ter info

Transitie naar een koolstofarme samenleving in 2050. De uitdagingen voor tewerkstelling, vorming en opportuniteiten voor KMO's

Onderzoek in opdracht van Directoraat-generaal Leefmilieu, FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, Dienst klimaatverandering

Onderzoeksploeg: Lieven De Smet en Miet Lamberts

Contact: miet.lamberts@kuleuven.be (016/32.33.24)

